

rum revertatur ad id ubi prius tenebatur. Et non solum dum verbis monetur, verum etiam si aliquo ex supradictis gradu deprimatur.

Primus capitulus est xxii. Ibi omnes gradus inveniri valent.

Secundus vero capitulus est de pueris minore qualiter ætate corripiantur, xxx.

Ubi facile patet quod in vicesimo tertio scriptum est. Sin autem improbus est, vindictæ corporali subdatur. In fine videlicet capituli xxx ubi dicit : Hi tales dum delinquent, aut jejuniis nimis affligantur, aut acris verberibus coerceantur, ut sanarentur.

Hunc sequitur xxviii. De his qui sæpius correpti emendare noluerint. Ubi similiter septem prædicti gradus inserti sunt. De tertio autem modo iudiciorum sicut supra dispositum est. De damno cuiuslibet rei exteriori est intelligendum, ubi solummodo animadvertendum, si negligentia interveniente damnum

A exstiterit factum. Tunc secundum modum delicti et personam et intentionem levioribus culpæ iudicium subiacebit. In quo modo continetur quidquid in Regula invenitur. Sive gravissimæ vindictæ subiaceat, seu graviori, seu regulari, seu excommunicetur, seu excommunicationi subiaceat.

Præter hoc quod in quibusdam locis invenitur districtiori disciplinæ subiaceat. Quod quidam ita intelligi volunt, ut si occulte aut publice verbis monebatur, in eodem gradu acrius corripiaur.

Quartus quoque modus, ut prædictum est, de capitalibus criminibus constat, fornicatione videlicet, adulterio, atque ebrietate assidua, cæterisque quæ nullo modo nisi pœnitentia corporali secundum auctoritatem canonicam purgantur. In quibus et modus nec non et persona atque intentio semper inspicienda sunt. Ubi pariter quoque sanctorum Patrum institutio sollicitè est perpendenda.

CHARTÆ ANIANENSES.

I.

Præceptum Caroli Magni pro monasterio Anianensi.
(Anno 787.)

[Apud. D. Bouquet., *Recueil des hist.*, tom. V,
pag. 455.]

* In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis.

Carolus, gratia Dei rex Francorum et Longobardorum, ac patricius Romanorum. Magnum regni nostri inaugurare credimus munimentum, si beneficia opportuna locis ecclesiarum benevola devotione concedimus, ac Domino protegente stabiliter perdurare conscribimus [Al., confidimus]. Igitur notum sit omnibus episcopis, abbatibus, comitibus, vicecomitibus, vicariis, centenariis, iudicibus, seu omnibus fidelibus, presentibus scilicet et futuris, qualiter vir venerabilis Benedictus abbas ex monasterio, quod ipse novo opere jure proprietatis a fundamentis in honore Dei genitricis Mariæ, seu aliorum sanctorum ædificavit in loco nuncupante Aniano, in pago Magdalonense, subtus castro Monte-Calmense, ad nostram accessit clementiam, et prædictum monasterium cum omnibus rebus et ornamentis ecclesiæ, seu appendiciis vel adjacentiis suis in manibus nostris plenissima deliberatione visus est delegasse, et ipsum sanctum locum sub nostra defensione atque dominatione ad regendum visus est nobis tradidisse. Idcirco ad ejus petitionem tale pro æterna retributione beneficium erga ipsum sanctum locum visi fuimus indulgisse, ut in ecclesiis et locis, vel agris seu reliquis possessionibus ipsius monasterii, quas moderno tempore per nostram donationem ac confirmationem ceu cæterorum fidelium juste possidere videtur, in quibuslibet locis, quidquid ibidem propter divinum amorem collatum fuit, quæque

etiam deinceps in jure ipsius sancti loci aut per nos aut per alios voluerit divina pietas augeri, præcipientes jubemus atque anathematizamus, ut nullus comes, neque episcopus, aut ulla judiciaria potestas ad causas audiendas, vel freda exigenda, aut mansiones vel paratas faciendas, aut fidejussores tollendos, nec homines ipsius monasterii tam ingenuos quam servos, qui supra terram memorati monasterii residere videntur, distringendos, nec ullas redhibitiones aut illicitas occasiones perquirendas, aut ullum omnino census inquirendum ullo unquam tempore ingredi audeat, vel exactare præsumat. Sed hoc ipse abbas vel successores sui, aut monachi memorati loci, præsentis scilicet et futuri, propter nomen Domini sub integræ immunitatis nomine, absque cuiuslibet iniquitate aut contrarietate valeant dominare : et nulli unquam homini pro qualicumque re nullum omnino census audeant impendere ; sed ipsum sanctum locum sub nostra defensione et dominatione volumus constare ; statuentes atque jubentes, ut neque vos, neque juniores seu successores vestri vel quislibet ex judiciaria potestate, in ecclesiis et locis, vel agris seu reliquis possessionibus suprascripti monasterii, vel de omnibus quæ suprascripta sunt, ullo unquam tempore iniquitare et exactare præsumatis. Sed quod nos propter nomen Domini et æternam remunerationem ad jam factum monasterium indulgimus perennis temporibus proficiat in augmentum. Et quandoquidem divina vocatione suprascriptus venerabilis abbas Benedictus vel successores ejus de hac luce ad Dominum migraverint, qualem meliorem et nobis per omnia fidelem ipsa sancta congregatio de suprascripto monasterio aut de qualicumque loco volue-

* Incenda hæc invocatio, quæ addita fuit.

rint eligere abbatem, qui ipsam sanctam congregationem secundum Regulam sancti Benedicti regere valeat, per hanc nostram auctoritatem ex præmissa indulgentia licentiam habeant; et ubicunque voluerint ordinari et ipsi aut monachi ipsorum, vel a quolibet pontifice, ex præcepto et consensu nostra potestatem habeant: quatenus ipsi servi Dei, qui ibidem Deo famulari videntur, pro nobis et conjugum, proleque nostra, et stabilitate totius regni a Deo nobis commissi vel conservandi, attentius Domini misericordiam exorare delectentur. Et ut hæc auctoritas confirmationis nostrisque futurisque temporibus, Domino protegente, valeat inviolata manere, manu propria signaculis subscripsimus, et annuli nostri impressione assignari jussimus.

Signum Caroli gloriosissimi regis.

Data vi Kal. Augustas, anno xix regni nostri.

Actum in Raganenburg palatio nostro publico, in Dei nomine.

II.

Præceptum Ludovici Pii imperatoris pro eodem monasterio.

(Anno 814.)

[Apud D. Bouquet., *ibid.*]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Notum sit cunctis fidelibus nostris partibus Septimaniæ, Provinciæ, Burgundiæ consistentibus, vel omnibus rem publicam procurantibus, præsentibus scilicet atque futuris, quia in eleemosyna nostra Benedicto abbati ex monasterio Aniana, quod est constructum in honore Domini nostri Jesu Christi, pago Magdalonense, seu successoribus, rectoribus videlicet memorati monasterii, pro opportunitate servorum Dei in eodem cœnobio consistentium, concessimus ut, quodcumque eis libuerit missos suos in aliquam partem imperii nostri negotiandi causa dirigere, cum carris videlicet et saumis sive navigio, cum qualicumque scilicet negotio, licentiam habeant pergendi ubi voluerint, absque alicujus infestatione vel contrarietate. Ideo has litteras auctoritatis nostræ eis fieri jussimus, per quas jubemus cunctis fidelibus nostris et junioribus vestris, ut nemo teloneum, vel pontaticum, nec portaticum, aut cespaticum, seu rotaticum, aut navaticum, atque salutaticum, vel ullum censum, aut ullam redhibitionem ab eis exigere præsumatis. Sed liceat eis per hanc nostram auctoritatem pacifice et libere huc illucque discurrere, tam terra quam navigio, et absque alicujus contrarietate, sicut superius intulimus, vel infestatione aut detentione, negotia sua peragere, vel ubicunque advenerint, per vos defensionem et salvationem habeant. Et si aliquis temere hanc nostram præceptionem irrumpere tentaverit, magistri locorum illorum qui rem publicam procurare noscuntur, illud emendari jubeant, si Dei nostramque velint habere gratiam. Et ut hæc auctoritas

A firmiter habeatur, et per futura tempora plenius conservetur, de annulo nostro sigillari jussimus.

Faranundus ad vicem Helisachar scripsit.

Data ix Kal. Maias, anno 1, Christo propitio, imperii nostri, indictione vii.

Actum Aquis palatio nostro, in Dei nomine feliciter. Amen.

III

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 814.)

[Apud D. Bouquet., *ibid.*]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Omnibus episcopis, abbatibus, ducibus, comitibus, vicedominis, vicariis, centenariis, seu reliquis fidelibus, vel missis nostris discurrentibus notum sit, quia quidquid propter divinum amorem vel opportunitatem servorum Dei agimus, hoc nobis procul dubio ad æternam beatitudinem pertinere confidimus. Igitur comperiat omnium fidelium nostrorum solertia, præsentium scilicet et futurorum, quia vir venerabilis Benedictus abbas ex monasterio Aniano, sito in pago Magdalonense, constructo in honorem Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi et sanctæ Mariæ semper virginis, seu et cæterorum sanctorum, detulit nobis præceptum domini et genitoris nostri Caroli serenissimi imperatoris, in quo continebatur qualiter ipse memoratum monasterium in suo proprio construxerat et cum eidem genitori nostro per chartam donationis delegaverat; et quomodo idem serenissimus imperator ipsum et monachos ibidem degentes sub immunitatis defensione susceperat. Sed pro firmitatis studio petiit prædictus abbas celsitudinem nostram, ut denuo nos ipsum monasterium sub nostra defensione reciperemus et pro mercedis nostræ augmento similia ei concedere et confirmare deberemus. Cujus petitioni denegare noluimus; sed ita in omnibus et præsentibus et futuri fideles sanctæ Dei Ecclesiæ et nostri concessum et perpetuo a nobis confirmatum esse cognoscant. Præcipientes ergo jubemus ut nullus iudex publicus, neque quislibet ex judiciaria potestate, nec ullus de fidelibus nostris in ecclesias, aut loca, vel agros seu reliquas possessiones prædicti monasterii, quas moderno tempore per donationes et domni imperatoris Caroli et nostras et cæterorum fidelium juste possidere videtur in quibuslibet locis, quidquid ibidem propter divinum amorem collatum fuit, quæque etiam deinceps in jure ipsius sancti loci aut per nos, aut per alios, voluerit divina pietas augeri, ad causas audiendas, vel freda exigenda, aut mansiones vel paratas faciendas, aut fidejussores tollendos, nec homines ipsius ecclesiæ, tam ingenuos quamque servos, qui supra terram memoratæ ecclesiæ residere videntur, distringendos, nec ullas redhibitiones aut illicitas occasiones requirendas, ullo unquam tempore ingredi audeat, vel exactare præsumat. Et quidquid de rebus præfati monasterii fisco sperare poterat,

totum nos pro æterna remuneratione prædicto monasterio concedimus, ut perpetuis temporibus in alimoniam pauperum et stipendia monachorum ibidem Deo famulantium proficiat in augmentum. Et quandoquidem divina vocatione supradictus abbas vel successores sui de hac luce migraverint, quandiu ipsi monachi inter se talem invenire potuerint, qui ipsam congregationem secundum Regulam sancti Benedicti regere valeant, per hanc nostram auctoritatem et consensum licentiam habeant eligendi abbates: quatenus ipsis servis Dei, qui ibidem Deo famulari videntur, pro nobis et conjuge, proleque nostra, ac stabilitate totius imperii nostri a Deo nobis concessi vel conservandi, jugiter Domini misericordiam exorare delectetur. Et ut hæc auctoritas nostris futurisque temporibus, Domino protegente, valeat inconvulsa manere, manu propria subscripsimus, et annuli nostri impressione signari jussimus.

Signum Ludovici serenissimi imperatoris.

Durandus diaconus ad vicem Helisachar recognovi.

Data ix Kal. Mæii, anno i, Christo propitio, imperii nostri, indictione vii.

Actum Aquis palatio nostro, in Dei nomine feliciter. Amen

IV.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 814.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Si erga loca divinis cultibus mancipata propter amorem Dei ejusque in eisdem locis sibi famulantes beneficia opportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis rependi non diffidimus. Idcirco notum sit omnibus fidelibus nostris, præsentibus et futuris, quia placuit nobis pro mercedis nostræ augmento ad monasterium, quod dicitur Aniana, situm in pago Magdalonense, constructum in honore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi et sanctæ Mariæ semper virginis, seu aliorum sanctorum, ubi Benedictus abbas præesse videtur, aliquid ex rebus tradere nostris, id est, quamdam cellulam nuncupantem Gellonis in pago Lutevense, cum omnibus appendiciis suis, vel quidquid ibi Willelmus quondam comes, qui ipsam cellulam in causa domini et genitoris nostri construxit, seu et alii boni homines per strumenta chartarum tradiderunt: nec non et in prædicto pago villam quæ dicitur Magarantiate; ei in eodem pago in loco qui dicitur Castra, pastura ad pecora eorum alenda, cum terminis et adjacentiis suis; in pago Bederense fiscum nostrum Miliacus, cum ecclesia sancti Paragorii, et Militiane villam; et in pago Magdalonense castrum quod dicitur Montecalmense, situm juxta fluvium Aneur, cum ecclesia sancti Hilarii, a terminis ejus-

dem monasterii Anianensis usque ad terminos eorum, sicut domnus et genitor noster Carolus bonæ memoriæ piissimus Augustus trans ripam præfati fluminis per suum præceptum ad proprium antedictum tradidit monasterium, excepto proprium ingenuorum hominum, quod infra conjacet. Item in eodem pago illos segos cum piscatoria, quantumcunque in eodem loco idem genitor noster quondam ad suum habebat opus, qui est inter mare et stagnum, cum ecclesia et villaribus et omnibus aspicientiis vel adjacentiis suis. De silva vero quæ eidem fisco adjacet, concedimus eisdem monachis et eorum hominibus, ut ad usus et ad piscatorias remendendas, quantumcunque necesse fuerit ad eorum utilitates, accipiant. Pascua etiam ad animalia alenda absque ullius hominis impedimento, ubi voluerint, et illi et homines eorum habeant. Cætera vero quæ restant, et silva, et pascua, utantur et comes et habitatores civitatis Agathensis, sicut antiquitus usus fuit. In pago namque Agathensi fiscum nostrum qui nuncupatur Sita, et in pago Narbonensi salinas quæ sunt in loco nuncupante Ad-Signa, quantumcunque eis noster missus Leibulfus comes designavit, cum terminis et laterationibus suis. Hæc omnia præscripta cum ecclesiis, villaribus, domibus, mancipiis, virgis, silvis, terris, pratis, pascuis, garricis, molendinis, aquis aquarumve decursibus, cultum et incultum, cum omnibus adjacentiis vel appendiciis, totum et ad integrum memorato concessimus monasterio. Et hanc præceptionem nostræ auctoritatis pro firmitatis studio fieri jussimus, per quam omnino præcipimus atque jubemus ut nullus ex fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostris de præscriptis rebus a nobis præfato monasterio vel congregationi ibidem degenti concessis aliquid abstrahere aut minere tentet, nec homines ibidem commanentes distringere, nec fidejussores tollere, nec paratas requirere, nec ullas redhibitiones exigere præsumat. Sed, sicut nobis ob amorem Dei præscripta loca cum omnibus eorum appendiciis eidem congregationi delegare, atque perpetualiter ad habendum tradere libuit, ita Domino protegente, absque alicujus contrarietate vel deminatione aut resultatione, jure firmissimo ipsas res habere et possidere valeant. Placuit etiam nobis hujus congregationi monasterii, quando Dominus abundanter largiri dignatus fuerit, decem modia de oleo dare, id est de telomena et solararia; quando vero minus, sex modia. Et jubemus per hoc præceptum procuratoribus earundem villarum præsentibus et futuris, ut mensuram olei præscriptam missis ejusdem congregationis vel successoribus ejus a jure uno annis singulis dare studeant. Hæc quippe auctoritas ut nostris et futuris temporibus valeat inconvulsa manere, manu propria subscripsimus, et annuli nostri impressione signari jussimus.

Signum domni Ludovici serenissimi imperatoris.

Durandus diaconus ad vicem Helisachar recognovi.

* In alio diplomate ejusdem imperatoris, quod emissum est anno 822, pro jure uno, habetur in Arclato.

Data VIII Kal. Maii, anno I, Christo propitio, imperii nostri, indictione VII.

Actum Aquis palatio nostro in Dei nomine feliciter. Amen.

V.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 815.)

[Apud D. Bouquet., *ibid.*]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Si enim ea, quæ fideles imperii nostri pro opportunitatibus utriusque partis inter se commutaverunt, nostra confirmamus auctoritate, morem in hoc facto exercemus imperialem, et in postmodum jure firmissimo mansurum permanere volumus. Quapropter noverit utilitas seu industria omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quam et futurorum, quia adiens serenitatem culminis nostri vir venerabilis Benedictus abbas ex monasterio quod vocatur Anianense, situm in pago Magdalonense, constructum in honore Domini nostri Jesu Christi et sanctæ Mariæ semper virginis, quod ipse a fundamentis in suo construxerat proprio, et domno et genitori nostro Carolo bonæ memoriæ piissimo Augusto, cum omnibus ibidem aspicientibus, per chartam delegavit donationis; innotuit eo quod cum pluribus hominibus per diversos pagos [*Al. add., commanentibus*] commutationem fecisset, datis scilicet de rebus prædicti monasterii per chartulas commutationis illis, et acceptis ab eis de rebus eorum propriis ad partem monasterii sui similiter per chartulas commutationis, et manibus honorum hominum roboratis: ea videlicet ratione ut quidquid pars alteri contulit parti, absque ullius inquietudine aut injusta interpellatione, jure firmissimo retineant. Et idcirco postulavit idem Benedictus ut super easdem commutationes nostræ auctoritatis præceptum fieri censeremus, per quod jure firmissimo et ipse et rectores monasterii hoc, quod acceperant, et quod illis alii tradiderant, perenniter haberent et possiderent. Cujus precibus ob reverentiam ipsius sancti loci et utilitatem utrarumque partium, hanc nostræ auctoritatis præceptionem super easdem commutationes fieri decrevimus, per quam decernimus atque jubemus ut non solum res, quæ ab aliis hominibus eidem traditæ sunt monasterio, et eidem monasterio alii homines similiter per chartulam commutationis tradiderunt jure firmissimo teneant et possideant: verum etiam et sicubi deinceps per chartulam commutationis cum quibuslibet liberis hominibus rectores ipsius monasterii commutationem facere voluerint, licentiam habeant, ea scilicet ratione ut commutationes pari tenore conscribantur, manibusque honorum hominum roborentur: et quidquid pars juste et rationabiliter alteri contulerit parti, per hanc nostram auctoritatem jure firmissimo teneant et possideant: et quicquid exinde facere voluerint libero in omnibus

A perfruantur arbitrio faciendi. Et ut hoc præceptum auctoritatis nostræ pleniorē obtineat vigorem, et per futura tempora inviolabiliter conservetur, de anulo nostro subitus jussimus sigillari.

Duraudus diaconus ad vicem Helisacar recognovi.

Data VIII Kalen. Martias, anno, Christo propitio, imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione VIII.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

VI.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 815.)

[*Inter Acta SS. ordinis S. Benedicti, parte I, sæc. IV, pag. 221.*]

B In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Si liberalitatis nostræ munere de beneficiis a Deo nobis collatis locis Deo dicatis aliquid conferimus, id nobis et ad mortalem vitam feliciter transigendam, et ad æternam perpetualiter obtinendam futurum liquido credimus. Unde noverit experientia atque utilitas omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quam et futurorum, quia placuit nobis pro mercedis nostræ augmento et animæ emolumento quamdam cellulam ex re proprietatis nostræ, quæ nuncupatur Casa-Nova, quæ sita est juxta castrum, quod nuncupatur Planitium, in pago Ucetico super fluvium Cicer, quam dudum Willelmus quondam comes a fundamento in honore sanctæ Mariæ semper virginis construxerat, et rebus quamplurimis ditaverat, et domno et genitori nostro Carolo bonæ memoriæ piissimo Augusto cum rebus et omnibus, quæ eidem cellulæ aspicere fecerat per chartulam delegavit donationis; sed postea propter compendium et loci utilitatem non procul ab eodem loco eadem cellula constructa est, quæ nuncupatur Gordanicus, in eodem pago et super eundem fluvium, ad monasterium quod nuncupatur Aniana concedere, et per hanc nostræ auctoritatis largitionem tradere, quod est situm in pago Magdalonense, non longe a castro quod dicitur Monscalmus, constructum in honore Domini et Salvatoris Jesu Christi et sanctæ Mariæ semper virginis, ubi etiam Senegildus abbas præesse videtur: quod olim vir venerabilis Benedictus abbas in suo construxerat proprio, et similiter domno et genitori nostro Carolo per instrumenta delegaverat chartarum. Hanc itaque cellulam, quæ sicut diximus, nuncupatur Gordanicus, et illam quæ vocatur Casa-Nova, cum omnibus ibidem pertinentibus vel aspicientibus, cum mancipiis, domibus, ædificiis, terris, vineis, silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, mobilibus et immobilibus, cum omnibus quæ prædictus Willelmus per venditiones, cessiones, donationes acquisierat, et præfato domno et genitori nostro tradiderat; et cum his quæ postea prædictis locis a bonis hominibus

* Gordanicus, vernacule *Guouraque*, nunc usque prioratus Aniane subjectus.

tradita sunt, memorato monasterio Aniano præsentis A tempore tradidimus, et per hanc nostræ auctoritatis donationem perpetualiter ad habendum concessimus, ita videlicet ut quicquid in ipsis locis, aut de ipsis ad utilitatem et profectum rectores aut congregatio ipsius monasterii facere vel judicare voluerint, libero in omnibus perfruantur arbitrio faciendi. Hæc vero auctoritas largitionis nostræ ut per curricula annorum inviolabiliter inconvulsam obtineat firmitatem, et a fidelibus nostris, præsentibus scilicet et futuris verius certiusque credatur, eam manu propria subterfirmamus, et annuli nostri impressione signare jussimus.

Signum Ludovici serenissimi Augusti.

Durandus diaconus ad vicem Helisacar recognovi.

•Data XII Kal. Junias, anno, Christo propitio, secundo imperii domni Augusti Ludovici piissimi, indictione VIII.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

VII.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 816.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Notum sit omnibus fidelibus nostris in partibus Septimaniæ provinciæ, Aquitanix, vel in cæteris provinciis consistentibus, quia vir venerabilis Benedictus abbas ad nostram accedens clementiam, suggestit nobis ut per nostram jussionem advocati monasterii Anianensis perdita quærerent, et juste possessa ubique secundum legem defenderent. Quem nos libenter recipimus, et has litteras scribere et ei dare jussimus, per quas omnibus notum facimus ut sciat is advocatos prædicti monasterii Anianensis omnia quæ secundum legem quæsierint, et quicunque de prædicti monasterii rebus eis alia quæsierit; et secundum legem definitum fuerit, ratum et stabile permaneat. Et ideo præcipimus ut ubicunque in loca vel potestates seu ministeria cujuslibet et comitum advenerint et undecunque de rebus prædicti monasterii judicare quæsierint, absque ulla dilatione secundum legem justitiam recipiant et faciant. Si vero quilibet aliquam dilationem in justitiis faciendis opposuerit aut aliquam injustam occasionem adhibere conatus fuerit, advocatis ipsius monasterii injungimus ut nobis renuntient, ut nos illi qui nostram jussionem neglexerit, secundum facti sui meritum retribuamus. Dixit etiam nobis prædictus Benedictus abbas eo quod mancipia de monasterio S. Martini, vel alia, quod [quæ] nos largitionis nostræ munere ad prædictum Anianense monasterium concessimus, per loca diversa fugitiva sint: de quibus volumus ut ejusdem monasterii advocati ea perquirant, et ubicunque reperta fuerint, et secundum legem Romanam tricennio se defendere voluerint; et hoc advocati prædicti monasterii ea propinquis eo-

rum circumcinxerint, aut testimonia idonea dederint; fiat de eis secundum Romanæ legis sanctionem, ut tricennium ea excludere non possint. Et ut has litteras nostras esse verius credatis, de annulo nostro subtus jussimus sigillari.

Durandus diaconus ad vicem Fridugisi recognovi.

Data Idibus Octobris, anno, Christo propitio, imperii nostri 3, indictione 10. Actum Compendio palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

VIII.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 818.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Si liberalitatis nostræ munere de beneficiis a Deo nobis collatis ad loca divinis cultibus mancipata propter amorem cælestis patriæ, et sustentationem ibidem Deo famulantium aliquid largimur, id nobis procul dubio ad mortalem vitam felicius transigendam, et ad æternam perpetualiter obtinendam profuturum liquido credimus. Idcirco noverit omnium fidelium nostrorum, præsentium scilicet et futurorum, sagacitas, quia nos divina aspiratione tacti, et cælestis patriæ amore succensi, ob animæ nostræ salutem, vel stabilitatem Christiani imperii, libuit nobis ad monasterium quod dicitur Aniana, quod est constructum in honore Domini Dei et Salvatoris nostri et sanctæ Mariæ semper virginis, quod est situm in pago Magdalonense, cui Georgius abba præesse videtur quamdam cellulam juris nostri, quæ est constructa in honore sancti Martini infra muros Arelatensis civitatis, cum his quæ ad eam infra eundem pagum præsentis tempore pertinent et locum qui est in pago Arausieosi, vocabulo Morenatus, vel quæ ad ipsum locum pertinent, similiter et in pago Avenionensi, per hanc nostræ auctoritatis donationem conferre. Hanc vero cellam superius præscriptam cum ecclesiis, domibus, ædificiis, mancipiis, terris, vineis, pratis, silvis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, molendinis, mobilibus et immobilibus, cultum et incultum, totum et ad integrum, quantumcunque ad ipsam dictam cellam, sicut diximus, præsentis tempore legitime aspicit, et nostri juris ac possessionis in prædictis pagis nostræ proprietatis est per hanc nostræ auctoritatis donationem memorato monasterio ad stipendia fratrum ibidem Deo famulantium, et ad subsidia pauperum vel ad cunctas ejusdem monasterii Aniani necessitates consulendas ob emolumentum animæ nostræ perpetualiter concessimus, atque perpetuo ad habendum delegavimus: ita videlicet ut quicquid de ipsa cella; vel de rebus ad eam pertinentibus rectores et ministri supra memorati monasterii disponere atque ordinare, vel etiam facere voluerint, libero in omnibus perfruantur arbitrio faciendi. Hæc vero auctoritas largitionis nostræ ut per curricula annorum inviolabilem atque inconvulsam obtineat firmitatem, manu

propria subterfirmamus, et annuli nostri impressione signari iussimus.

Signum Ludovici imperatoris serenissimi.

Faramundus ad vicem Fridugisi recognovi.

Data 11 Nonas Decembris, anno Christi propitio imperii domini nostri a vi, indictione xii.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

IX.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 819.)

[Inter Acta SS. ordinis S. Bened., part. 1, sæc. iv, pag. 220.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Notum sit omnibus fidelibus nostris, quia vir venerabilis Benedictus abba una cum consensu b Georgii abbatis Anianensis monasterii, quem ipse ibidem successorem elegerat, et monachis ibidem consistentibus, seu etiam et Nibridii reverentissimi archiepiscopi et aliorum servorum Dei, cuidam cellulae in pago Albiensi super fluvium qui dicitur Aquotis sita, nuncupante Bella-Cella, constructae in honore sancti Benedicti et aliorum sanctorum, quae nuperrimis temporibus novo opere in rebus quas c Vulfarius comes memorato monasterio Anianensis delegaverat, constructa est, privilegium ob firmitatem loci concessit, ut semper de ipsa congregatione ibidem eligerent abbates, quandiu ibi tales inveniri potuissent. Si vero contigisset ibidem illum inveniri minime posse, ut de praedicta congregatione Anianensis monasterii ibidem constitueretur; et si alter quam oportebat fecisset, et a suo proposito in aliquo exorbitasset, ut rector saepe nominati monasterii sua auctoritate illud emendaret.

Cæterum quandiu suam professionem bene observabunt, nullatenus qualibet occasione eos infestent, aut eorum quietem perturbassent, aut aliquid contrarii eis fecissent. Sed ut melius conservaretur, petiit ut nostrae iussione manus ratum maneret. Proinde has litteras fieri iussimus, per quas jubemus ut memorati fratres in eodem loco consistentes juxta superius taxatum modum Deo quiete militent, et abbatem quandiu ex se bonum eligere potuerint, juxta praemissam constitutionem eligant: et si a proposito suo aliorum digressi fuerint, per abbatem Anianensis monasterii corrigantur; et, sicut intulimus, nullam infestationem aut inquietudinem qualibet occasione, dum bene suum propositum conservaverint, a rectoribus et congregatione praescripti monasterii Anianensis patiantur: sed juxta praemissam conditionem in omnibus quiete vivere valeant. Haec vero cellula sub eadem immunitate, quam nos praedicto monasterio Anianensi fecimus, indivisibi-

a Initium regni repetendum ab anno 815.

b Benedictus a Ludovico Pio in Franciam vocatus anno 814. Georgium in monasterio Anianensi suum successorem elegerat.

liter, sicut res caeterae ad ipsum monasterium pertinentes, ita ea sub nostra defensione consistat. Et ut haec nostra jussio in omnibus firmiter habeatur et melius conservetur, de annulo nostro subter iussimus sigillari.

Durandus diaconus ad vicem Helisacar recognovi.

Data vii Id. Mart., anno Christi propitio imperii domni Ludovici piissimi Augusti sexto, indictione xii.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

X.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 820.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina providentia imperator Augustus.

Cum locis divino cultui mancipatis ob divinae servitutis amorem quiddam deferimus, et imperialem morem decenter implemus, et id nobis profuturum ad aeternae remunerationis praemia capessenda veraciter credimus. Idcirco noverit omnium fidelium nostrorum, praesentium scilicet et futurorum solertia, quia nos divino amore succensi, olim per nostrum praecipuum tradidimus quamdam cellam proprietatis nostrae, sitam infra muros Arelatensis civitatis, constructam in honore sancti Martini confessoris Christi, cum rebus et mancipiis ad se aspicientibus vel pertinentibus, monasterio Anianensi, quod est dicatum in honore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi, et sanctae Mariae semper virginis, situm in pago Magdalonense. Et tunc placuit nobis pro remedio animae nostrae, ut pius Dominus peccatorum nostrorum maculas tergere et supernis civibus adscisci dignetur, quamdam villam juris nostri, quae dicitur Massacia, cum appendiciis suis, habentem plus minus quadraginta mansos, quae est ex ratione praedictae cellae sancti Martini, non solum eidem cellae reddere, sed etiam liberalitatis nostrae munere per hos imperiales apices nostros ibidem confirmare: quatenus eadem cella cum praedicta villa perpetim in jus et dominationem praefati monasterii Anianensis eorumque rectoris persistat. Hanc vero villam cum omnibus ad se presenti tempore juste et legaliter aspicientibus, domibus, aedificiis, ecclesiis, mancipiis utriusque sexus, terris, vineis, pratis, silvis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, molendinis, perviis, exitibus et regressibus, vel quantumcunque ad eam moderno tempore aspicere videtur et nostri juris et possessionis est jure proprietatis, totum et ad integrum vel inexistitum praedictae ecclesiae sancti Martini et monasterio Anianensi per hanc nostrae auctoritatis donationem donamus atque transfundimus: ita videlicet ut quid-

c Vulfarius Alligensis comes, Aimoni, cui hunc comitatum anno 778 dederat Carolus Magnus, successisse creditur.

quid rectores et ministri præfati monasterii Anianensis ob utilitatem et profectum prædicti monasterii facere voluerint, libero in Dei nomine perfruantur arbitrio faciendi. Et ut hæc auctoritas per futura tempora inviolabilem obtineat firmitatem, eam manu propria subter firmavimus, et annuli nostri impressione signari jussimus.

Signum Ludovici serenissimi imperatoris.

Durandus diaconus ad vicem Fridugisi recognovi.

Data III Idus Martii, anno, Christo propitio, VII imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione XIII.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

XI.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 822.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus, omnibus comitibus, vicariis, centenariis, sive cæteris iudicibus nostris partibus Provinciæ, a Septimaniæ et Aquitaniæ consistentibus

Notum vobis sit quod vir venerabilis Tructesindus abbas monasterii Anianensis suggestit nobis atque indicavit, quod homines vel famuli memorati monasterii per diversa loca consistentes, in ministeriis vestris multa præjudicia et infestationes patiantur tam a junioribus vestris quam ab aliis hominibus, et non possunt habere defensionem per præceptum immunitatis, quod nos eidem monasterio propter Dei amorem et nostram elemosynam concessimus, eo quod vos sive juniores vestri dicatis non plus immunitatis nomen complecti quam claustrum monasterii; cætera omnia quamvis ad ipsum monasterium pertinentia extra immunitatem esse. Propter hoc volumus ut intelligatis non solum ad claustrum monasterii, vel ecclesias atque atria ecclesiarum immunitatis nomen pertinere, verum etiam ad domos et villas et septa villarum, et piscatorias, manufacta, vel quidquid fossis vel sepibus aut alio clausurarum genere præcingitur, eodem immunitatis nomine contineri. Ita quidquid intra hujusmodi munimenta ad jus cujuslibet monasterii pertinentia a quolibet homine, nocendi, vel damnum inferendi causa, spontanea voluntate committitur, in hoc facto immunitas fracta esse iudicatur. Quod vero in agro vel campo aut silva, quæ nulla munitione cingitur, casu sicut fieri solet, a quibuslibet hominibus commissum fuerit, quamvis idem ager vel campus aut silva ad ecclesiam præceptum immunitatis habentem pertineat, non tamen in hoc immunitas fracta iudicanda est. Et ideo non sexcentorum solidorum compositione, sed secundum legem quæ in eodem loco tenetur, mulctandus est is qui fraudem vel damnum in tali loco convictus fuerit fecisse. Præcipimus tamen vobis ut [tam] vos ipsi caveatis et observetis,

A quam juniores et ministeriales vestri, ut homines et famuli memorati monasterii in omnibus locis ad vestra ministeria pertinentibus pacem habeant, et eis liceat cum securitate memorato monasterio deservire tam in privatis quam in publicis et communibus locis; nec ullus vestrum vel juniorum vestrorum ulterius eos audeat despoliare, et vel in fluminibus, vel in plagis maris piscantes, vel in aliis locis ad prædictum monasterium pertinentibus diversas utilitates et servitia facientes infestare, vel inquietare, aut a debito injuncto sibi servitio prohibere, vel aliquid contra legem et justitiam facere: quia si ulterius ad nostras aures fuerit perlatum, et verum inventum, temeratorem nostri mandati condigna suis factis vindicta coercere decrevimus. Propterea B præcipimus atque jubemus ut taliter exinde agatis, qualiter gratiam nostram vultis habere propitiam. Et ut certius hanc nostram jussionem esse credatis, de annulo nostro subter jussimus sigillari.

Data XIV Kal. Aprilis, anno Christo propitio, IX imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione XV.

Actum Aquisgrani palatio in Dei nomine feliciter. Amen.

XII.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 822.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina propitiante providentia imperator Augustus.

C Si erga loca divinis cultibus mancipata, propter amorem Dei, ejusque in eisdem locis sibi famulantes, beneficia opportuna largimur, præmium nobis æternæ remunerationis rependi non diffidimus. Idcirco notum sit omnibus fidelibus nostris, præsentibus scilicet et futuris, quia placuit nobis pro mercedis nostræ augmento ad monasterium quod dicitur Aniana, situm in pago Magdalonense, constructum in honore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi, et sanctæ Mariæ semper virginis, seu et aliorum, ubi nunc Tructesindus abbas præesse videtur cum turba monachorum, aliquid ex nostris rebus tradere; id est quamdam cellulam nuncupantem Gellonis, sitam in pago Ludovense, cum omnibus appendiciis suis, vel quidquid ibi Willelmus quondam comes, qui ipsam cellulam in causa domni et genitoris nostri construxit, seu et alii boni homines per strumenta chartarum tradiderunt: nec non in prædicto pago, villam quæ dicitur Magarantiate; et in eodem pago in loco qui dicitur Castra-Pastara, ad pecororum alenda, cum terminis et adjacentiis suis; in pago Beterense fiscum nostrum, qui dicitur Miliacus, cum ecclesia sancti Paragorii, et Miliciano villa; et in pago Magdalonense castrum, quod dicitur Monte Calmense, situm juxta fluvium Araur, cum ecclesia sancti Hilarii, a termino ejusdem monasterii Anianensis usque ad terminos eorum, sicut genitor noster

* Septimania anno 817 ab Aquitania distracta fuerat.

Carolus bonæ memoriæ piissimus Augustus trans ripam præfati fluminis per suum præceptum ad proprium a antedictum tradidit monasterium, excepto proprium ingenuorum hominum, quod infra conjacet. Item in eodem pago illos segos cum ipsa piscatoria, quantumcunque in eodem loco idem genitor noster quodam ad suum habebat opus, qui est inter mare et stagnum, cum ecclesia et villaribus, et piscatoriis, et omnibus aspicientiis et adjacentiis suis. De silva vero, quæ eidem fisco adjacet, concedimus eisdem monachis et eorum hominibus, ut ad usus et ad piscatorias reemendandas, quantumcunque necesse fuerit ad eorum utilitates, accipiant, pascua etiam ad animalia eorum alenda, absque ullius hominis impedimento, ubi voluerint, et illi et homines eorum habeant. Cætera vero quæ restant et silva et pascua utantur, et comes et habitatores civitatis Agatensis, sicut antiquitus usus fuit. In pago namque Agatense fiscum nostrum qui vocatur Sita, et in pago Narbonense salinas, quæ sunt in pago nuncupante ^b A. l. Signa, quantascunque eis noster missus ^c Leybulfus comes designavit, cum terminis et laterationibus. Insuper et cellam juris nostri quæ est constructa in honore sancti Martini intra muros civitatis Arelatensis, cum omnibus quæ ad eam in eodem pago Arelatensi vel Avenionensi præsentibus tempore legaliter pertinent. Et locum qui est in pago Arausione, vocabulo Morenatus, vel quæ ad ipsum locum pertinent. Similiter et villam quæ dicitur Massacia, cum omnibus appendiciis, habentem plus minus xl mansos, quæ est ex ratione prædictæ ecclesiæ sancti Martini. Hæc omnia præscripta cum ecclesiis, villis, villariis, domibus, ædificiis, mancipiis, terris, vineis, olivetis, silvis, garricis, pratis, piscuis, molendinis, aquis aquarumve decursibus, piscatoriis, perviis exitibus et reditionibus, cultum et incultum, cum omnibus adjacentiis et appendiciis suis, totum et ad integrum, quantumcunque juris nostri et possessionis ac proprietatis, prædicto monasterio concessimus per hanc nostræ auctoritatis donationem, ad stipendia fratrum ibidem Deo famulantium, et ad subsidia pauperum ad cunctas ejusdem monasterii utilitates, perpetualiter concedimus ad habendum. Ita videlicet ut quidquid ab hodierno die de prædictis rebus facere vel ordinare, vel etiam disponere rectores et ministri prædicti monasterii voluerint, libero in omnibus perfruantur arbitrio faciendi. Et nullus ex fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ et nostris de præscriptis rebus a nobis præfato monasterio vel congregationi ibidem degenti concessis aliquid minuire tentet; nec homines ibidem commanentes distringere, nec fidejussores [tollere], nec paratas requirere, nec ulla redditiones exigere præsumat. Sed sicut nobis ob amorem Dei præscripta loca cum omnibus eorum appendiciis eidem congregationi delegari, atque perpetualiter ad habendum tradere libuit; ita, Domino protegente, absque alicujus con-

trarietate vel diminutione, jure firmissimo ipsas res habere et possidere valeant. Placuit etiam nobis huic congregationi, quando Dominus abundanter largiri dignatus fuerit, decem modia de oleo dare, id est de tolomena et solaris; quando vero minus, sex modia. Et jubemus per hoc præceptum procuratoribus earumdem villarum præsentibus et futuris, ut mensuram olei præscriptam missis supradictæ congregationis vel ejus successoribus in Arelato annis singulis dare studeant. Hæc quippe auctoritas ut nostris et futuris temporibus, Domino protegente, valeat inconvulsa manere, manu propria subscripsimus, et annuli nostri impressione signari jussimus.

Signum Ludovici serenissimi imperatoris.

Durandus diaconus ad vicem Fridugisi recognovi.

Data xiii Kal. Aprilis, anno, Christo propitio, ix imperii Ludovici piissimi Augusti, indictione xv.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

XIII.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 826.)

[Mabill., *Annal. Bened.*, II, 124.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentibus scilicet et futuris, notum sit quia Tructesindus venerabilis abbas, ex monasterio quod dicitur Aniana, in honore Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi necnon et sanctæ Mariæ constructum, nostræ mansuetudini suggestit qualiter Arnaldus comes in pago Biterrense villam de Cinciano, et casale proprium ex comparatione et acquisitione acquisivit, et ipse Arnaldus per suum wadium domno Benedicto tradidit prædictas res præfati monasterii Anianensis, quo mortuo missi nostri partibus nostris prædictas res revocaverunt. Petiit itaque prædictus abbas Benedictus clementiam nostram, ut ipsas res de jure nostro in ejusdem monasterii dititione perpetualiter ad obtinendum tradidissemus, quod ita et fecimus. Petiit itaque nos Tructesindus abbas, ut nostrum præceptum super hoc negotio fieri juberemus, per quod nostris futurisque temporibus ipse et successores sui per eum securus et firmus eas possiderent, cujus petitioni assensum præbuimus, et hoc nostræ auctoritatis præceptum fieri decrevimus, per quod decernimus atque jubemus, ut quidquid rerum suarum prædictus Arnaldus ad præfatum monasterium Anianum prædonavit, firmum et inviolabile permaneat; ita videlicet ut quidquid de ipsis vel in ipsis rectores et ministri supra memorati monasterii disponere atque ordinare vel etiam facere pro utilitate ejusdem monasterii voluerint, absque ullius injusta contradictione ordinent atque disponant, et faciant quidquid utilitati prædicti monasterii congruere et cesi Narbonensi ad mare.

^c Leibulfus comes erat Narbonensis.

^a Legendum, *antedicto tradidit monasterio.*

^b Ad-Signa est locus vulgo *Sigean* dictus, in diœ-

convenire prospexerint. Et ut hæc auctoritatis nostræ præceptio firmior habeatur, et per futura tempora melius conservetur, annuli nostri impressione subter eam signari jussimus.

Hirminmaris diaconus ad vicem Fridugisi abbatis recognovi.

Data XIX Kalend. Septemb., anno, Christo propitio, IX imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indict.... Actum Carbonaco villa palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

XIV.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 835.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina repropitiante clementia B imperator Augustus.

Si petitionibus servorum Dei justis et rationabilibus divini cultus amore favemus, id nobis procul dubio ad æternam beatitudinem promerendam profuturum credimus. Idecirco notum esse volumus cunctis fidelibus sanctæ Ecclesiæ Dei et nostris, præsentibus scilicet et futuris, quod Ermenaldus abbas monasterii nostri, quod dicitur Aniana, ad nostram accedens mansuetudinem, ostendit nostræ majestatis obtutibus quamdam præceptionem quam nos olim ad petitionem prædecessoris sui Benedicti abbatis, ob amorem Dei et monasterii utilitatem, fieri jussuramus; de advocacione videlicet..... ad hoc in nostram præceperamus commendationem, ut liberius prædicti monasterii utilitates et necessitates procurare valeret. Sed eodem advocato divina vocatione rebus humanis exempto, nostram expetivit clementiam ut eadem advocacionis curam Maurino vassallo nostro committeremus. Cujus petitionem nostris indigere auxiliis perpendentes, divino tacti munere postulata concessimus, committentes eidem vassallo nostro, Maurino nomine, rerum monasterii sui curam, in acquirendis videlicet justitiis, et aliis faciendis. Propter hoc hos nostræ auctoritatis apices ei successoribusque per tempora labentia sibi succedentibus fieri ac dari præcepimus; per quos præcepimus atque jubemus [ut] omnia quæcunque prædictus advocatus sæpe dicti monasterii Anianensis, nomine Maurinus, secundum legem quæsierit, aut quærentibus obstiterit, aut juste satisfecerit, atque legaliter diffinita fuerint, rata et stabili permaneat, ubicunque ad loca et potestates seu ministeria cujuscunque comitum advenerit, undecunque de rebus ejusdem monasterii justitiam quæsierit, absque ulla dilatione secundum legem plenissimam reperiat, atque quærentibus faciat. Et quia constat idem monasterium nostrum proprium esse, volumus et præcepimus ut sæpe nominatus advocatus nulla ullatenus testimonia super nostra ejusdem immunitate monasterii testes recipiat: sed quidquid juste et legaliter quæsierit sive defenderit cum nostræ partis testibus, effectum rei evindicare et perficere studeat. Si quilibet vero aliquam dilationem in justitiis fa-

ciendis opposuerit, aut aliquam injustam occasionem conatus fuerit adhibere, prædicto advocato injunximus ut nobis renuntiet, ut nos illi, qui nostram jussionem neglexerit, secundum facti sui meritum retribuamus. Dixit etiam nobis prædictus Ermenaldus abbas eo quod mancipia de monasterio sancti Martini, quod nos largitionis nostræ munere ad prædictum Ananiense monasterium concessimus, per loca diversa fugitiva sint. Volumus ut prædictus advocatus ea quærat; et ubicunque inventa fuerint, et secundum legem Romanam tricennio se defendere voluerint; et hoc prædictus advocatus ex propinquis eorum circumcinxerit, aut testimonia idonea dederit; fiat de eis secundum Romanæ legis sanctionem, ut tricennium ea excludere non possit. Et liceat ei suas res proprias absque cujuslibet interpellatione injusta aut inquietudine quiete possidere; et quia memorata ad peragendum ei injunximus, ab omni hoste vel wasta, sive ab omni publico servitio immunem existere: quatinus advocacionem a nobis sibi injunctam liberius atque utilius peragere valeat. Licentiam etiam dedimus eidem abbati de minoribus atque levioribus causis alium advocatum mittere, qui præfati monasterii causas atque necessitates utiliter fideliterque administrare possit. Et ut hæc litteras esse verius credatis, de annulo nostro subter eas jussimus sigillare.

Hirminmarus notarius ad vicem Hugonis recognovi.

Data XII Kal. Augusti, anno, Christo propitio, XII imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione XIII.

Actum Stremiaco villa in Dei nomine feliciter. Amen.

XV.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 837.)

[Apud D. Bouquet., ibid.]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina repropitiante clementia imperator Augustus

Omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ et nostris, præsentibus scilicet et futuris, notum sit quia olim adhuc in Aquitania constituti, et necdum imperiali honore et nomine cœlitus insigniti, beneficiavimus quamdam villam in pago Lutevense Aniani monasterii, quæ est in honore sancti Salvatoris, seu beate Mariæ virginis, et Petri et Pauli apostolorum, atque archangeli Michaelis dicata, petente nimirum Benedicto ejusdem monasterii tunc temporis abbate, et per auctoritatem nostram delegare curavimus. Sed quia deinceps divinitus nobis imperiali solio sublimatis, easdem res potiori auctoritate roboratas fuisse necdum esse consisterat, venerabilis Ermenaldus ejusdem monasterii abbas nostræ supplicavit clementiæ ut denuo nostram auctoritatem super rebus villæ, quæ dicitur Caussenas, accipere mereretur, per quam eas firmiter possidere valeret. Cui divino amore et honore assensum præbentes, hos nostros

apices fieri jussimus, per quos decernimus atque a sancimus ut jam dicta villa Causenas cum omni integritate sua diebus vitæ nostræ beneficiario munere in dominatione et gubernatione Aniani monasterii rectorumque illius atque sustentatione fratrum in Deo Domino militantium persistat; et quidquid de ea jure ecclesiastico et modo beneficiario facere disposerint, liberam habeant potestatem. Et ut hæc auctoritas nostra firmior habeatur, de annulo nostro subter jussimus sigillare.

Signum Ludovici serenissimi imperatoris.

Hirminmaris notarius ad vicem Hugonis recognovi.

Data xiv Kal. Novembris, anno, Christo propitio, xxiv imperii domni Ludovici piissimi Augusti, a indictione xv.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

XVI.

Ejusdem pro eodem monasterio.

(Anno 837.)

[Apud Mabill., *Acta SS. ord. S. Bened.*]

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus divina ordinante providentia imperator Augustus.

Si erga loca divinis cultibus mancipata propter amorem Dei eosque in eisdem locis sibi famulantes beneficia opportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ retributionis rependi non diffidimus. Idcirco notum sit omnibus fidelibus nostris, præsentibus et futuris, quia placuit nobis pro mercedis nostræ augmento ad monasterium quod dicitur Aniana, situm in pago Magdalonense, constructum in honore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi, et sanctæ ac semper virginis Mariæ, seu aliorum sanctorum, ubi venerabilis Hermenaldus abbas præesse videtur, aliquid ex rebus tradere nostris, id est quamdam cellulam nuncupantem Gellonis, sitam in pago Lutovense, cum omnibus appendiciis suis, vel quidquid ibi Willelmus quondam comes, qui ipsam cellulam in causa domni et genitoris nostri construxit, seu et alii boni homines per strumenta chartarum tradiderunt. Et in prædicto pago villam quæ dicitur Magaranciate, et locum qui dicitur Castra-Pastura ad pecora eorum alenda, seu diversis usibus, cum terminis et adjacentiis suis. Et in eodem pago fiscum nostrum Curcenate cum omnibus adjacentiis suis. In pago quoque Biterrense fiscum nostrum, qui dicitur Miliacus, cum ecclesia sancti Paragorii et Miliciano villa, cum omnibus appendiciis et adjacentiis suis. Et in eodem pago Villam-Cincianum cum appendiciis et adjacentiis suis. Et inter confinia de pago Rutenico seu Nemausense alpes ad pecora alenda seu alios usus quas dicunt Jaullo, cum terminis et adjacentiis suis, quas olim præfato monasterio per missos nostros Ragambaldo seu Fulcoaldo comite tradidimus cum

• Cointius hoc præceptum refert ad annum 836, indictionem ineundo a Kalendis Septembris, annos

omni integritate, sicut a temporibus domni et genitoris nostri ab eisdem monachis possessum fuit. Et locum qui dicitur Auraria cum omni integritate, sicut olim a bonæ memoriæ Ermengarde regina prædicto monasterio traditum est. Et in pago Magdalonense castrum quod dicitur Monte-Calmense, situm juxta fluvium Araur, cum ecclesia sancti Hilarii, a termino ejusdem monasterii Anianensis usque ad terminum rerum, sicut genitor noster trans ripam præfati fluminis per suum præceptum ad proprium jam dicto tradidit monasterio, excepto proprium ingenuorum hominum quod infra conjacet. Et super præfatum fluvium, Caucium ad pascua armentorum et alenda pecora seu alias utilitates, cum villulis et omnibus aspicientiis suis. Et alio loco Comajagas cum finibus et adjacentiis suis, seu et Paliars cum appendiciis suis. Et in loco qui dicitur Sogrado, cellulam quam ipsi monachi ædificaverunt cum adjacentiis suis. Omnia hæc cum omni integritate, sicuti a misso genitoris nostri Caroli Leydrath archiepiscopo traditum et marmoribus per cruces et terminationes assignatum fuit, et ab ipsis monachis a temporibus genitoris nostri possessum. Et in ipso pago, in fisco nostro nuncupante Juviniaco, locum quod antiquo vocabulo Fons-Agricolæ dicebatur, nunc autem Nova-Cella appellatur, quam proprio opere ipsi monachi manibus suis ædificaverunt; etiam et molina duo infra ipsius fisci terminum super fluvium Lero ab eisdem constructa cum omni integritate, sicut hactenus a temporibus prælibati genitoris nostri quieto ordine tenuerunt; et inter mare et stagnum locum qui vocatur porcarias, quem sibi ad porcicos alendum vel ad piscationis opportunitatem, seu alias adjacentias de locis eremis præfati monachi susceperunt, et a genitore nostro eis per præceptum collata sunt. Item in eodem pago illos segos cum ipsa piscatoria et plagis maris et fiscum nostrum adhærentem illis qui nuncupatur Sita, qui est inter mare et stagnum, et subjungit pago Agatensi, cum ecclesiis, villaribus, mancipiis plagis maris et piscatoriis, cum omnibus aspicientiis et adjacentiis suis, cum silvis et arboribus supra positis, usque ad locum qui dicitur Caraiacum, quantumcunque vel quomodocunque in eisdem locis idem genitor noster quondam ad suum habuit opus. Et in pago Narbonense salinas quæ sunt nuncupante Ad-Signa, quantascunque noster missus Leibulfus comes eis designavit, cum terminis et laterationibus suis. Insuper et cellam juris nostri, quæ est constructa in honore sancti Martini infra muros civitatis Arelatensis, cum omnibus quæ ad eam in eodem pago Arelatensi vel Avinionensi præsentem tempore pertinent. Et locum qui est in pago Arausione, vocabulo Murenatis, quidquid ad ipsum locum pertinet; et villam quæ dicitur Massacia cum omnibus appendiciis suis, habentem plus minus mansos xl, quæ est ex ratione prædictæ cellæ vero imperii Ludoviciani anno 813, quo a patre consors imperii declaratus est.

sancti Martini; seu et insulam Suburbanam nuncupatam, quæ cingitur ab omni parte a Rhodano flumine, cum ecclesiis ac rebus seu appendiciis suis, sicut quondam Leibulfus comes per auctoritatem nostram cum Notone archiepiscopo ex suo alode excambiavit et jure possedit, atque per chartam donationis præfato contulit monasterio. Necon et in pago Ucetico donamus cellulam proprietatis nostræ, quæ nuncupatur Casa-Nova, quæ sita est juxta locum qui vocatur Gordanicus, super fluvium Cicer, sicut eam et genitor noster quondam possedit, et nos olim præfato monasterio per auctoritatem nostram concessimus. Hæc omnia præscripta cum omni integritate prædicto monasterio per hanc nostræ auctoritatis donationem perpetualiter concedimus ad stipendia fratrum ibidem Deo famulantium, ita ut quidquid ab hodierno die et tempore de prædictis rebus facere vel ordinare voluerint ministri loci ipsius, libero in omnibus perfluant arbitrio. Quam ob rem hanc præceptionem nostræ auctoritatis pro firmitatis studio fieri jussimus: per quam omnino præcipimus atque jubemus, ut nullus ex fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostris de præscriptis rebus a nobis præfato monasterio vel congregationi ibidem degenti concessis aliquid abstrahere aut minuere tentet, nec in ecclesiis aut loca vel agros seu reliquas possessiones prædicti monasterii, quas moderno tempore per donationes genitoris nostri ac nostras seu cæterorum fidelium juste possidere videtur in quibuslibet locis, quidquid ibidem propter divinum amorem collatum fuit, quæque etiam deinceps in jure ipsius sancti loci aut per nos aut per alios voluerit divina pietas augeri, ad causas audiendas vel freda exigenda, aut mansiones vel paratas faciendas, aut fidejussores tollendos, aut homines ipsius monasterii tam ingenuos quamque servos, qui super terram memorati monasterii residere videntur, distringendos, nec ulla redditiones aut illicitas occasiones perquirendas ullo unquam tempore ingredi audeat vel exacte præsumat. Et quidquid de rebus præfati monasterii fiscus sperare poterat, totum nos pro æterna remuneratione prædicto monasterio concedimus, ut perpetuis temporibus in alimoniam pauperum et stipendia monachorum ibidem Deo famulantium proficiat in augmentum. Et quandoquidem divina vocatione supradictus abbas et successores ejus de hac luce migraverint, quandiu ipsi monachi inter se tales invenire potuerint, qui ipsam congregationem secundum Regulam sancti Benedicti regere valeant, per hanc nostram auctoritatem et consensum, sicuti in aliis eorum continetur præceptis a nobis vel genitore nostro sibi collatis, licentiam habeant semper eligendi abbates, quatenus ipsis servis Dei qui ibidem Deo famulari videntur, pro nobis et conjuge proleque nostra et stabilitate totius imperii a Deo nobis concessi vel conservandi jugiter Domini misericordiam exorare delectetur. Et ut hæc auctoritas nostris futurisque temporibus Domino protegente valeat inconvulsa manere, manu propria subscripsimus, et annuli nostri impressione signari jussimus.

Hirminmaris notarius ad vicem Hugonis recognovi.

Data XII Kal. Novembris, anno, Christo propitio, XXIV imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione XV.

Actum Aquisgrani palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.

INDEX RERUM ET VERBORUM

AD

SANCTI BENEDICTI ANIANENSIS CONCORDIAM REGULARUM.

In hoc Indice revocatur Lector ad numeros columnarumstrarum.

A

Abbas qualis esse debet, 755, 769. Ex congregatione eligendus, 755, 760. Non neophytus, 760. Ejus ordinandi ratio, 762. Ordinandus ab episcopo, 761. Non olim tenebatur esse sacerdos, 845. Quomodo peccet in rerum temporalium administratione, 775. Eum rem monasterii vendere aut alienare non licet, 785. Non debet habere proprium, 778. Non debet uti libera potestate, 782, 1019. Sine ejus permissu nihil faciendum, 1197. Debet relicere cum sua congregatione, 1255. Eisdem fratrum cibis debet esse contentus, 1107. Lavet pedes fratrum, 1201. Hospitum, 1217. Ejus coquina, *ibid.* Litigare non debet, 760, 761. Cubare debet in dormitorio, 938. Ejus

lectus in medio dormitorii, 967. Quam curam gerere debet de excommunicatis, 1107.

Abbatis ordinatio ab episcopo, 701.

Abbo (S.) abbas, 798.

Ablactatum, 855.

Ablutio manuum ante sumptionem eucharistiæ, 1007.

Abnegare semetipsum sibi, 799.

Absentes ab oratorio pro utilitate monasterii, 1138. Absentium commemoratio in oratorio, 1315.

Absolutionis forma, 1050.

Absolvendi monachi excommunicati ritus, 1005, 1009.

Absentus, quid, 986.

Absinentia moderata, 1117. Qualis esse debeat, 1211.

Abstinerere liquorem, 986.

Acceptio personarum, 771.

Accusatio sui, 1025. Quam sit utilis, 1025.

Acedia, 900. Ejus remedia, 961.

Achar, Achan, 952.

Acta Apostolorum, 1221.

Actum, coactum, 759.

Adalardus (S.) abbas, 795.

Adalaricus (S.), 1118.

Adusto corpore puer manet immobilis, ne sacrificium interrumpatur, 990.

Ædificans supra petram, vel super arenam, 745.

Ægil (B.) abbas Fuldensis, 795.

Ægrotantes in itinere ut tractandi, 1089.

Ægroti monachi ut tractandi, 1089. Ut tentandi, 1095. Non sunt fovendi in ædibus parentum, 1036.